

מאתרי הגולה

מרשן ביתם של צדיקי הדור האחרון זי"ע ועבי"א שאותו מושבם היה בגולה ארה"ב והאיר פני תבל באור תורתם קרושתם ועבורתם

ב"ק ארמו"ר מטאהש זי"ע

עוברות והנהגות - עניני צדקה

אמנם אותו הרב לא רצה השידוך, ורבינו קבל ממנו אח"כ הטעלעפאן, והפציר באותו הרב שיעשה שידוך זה.

זריקת כסף מהחלון

בספר זכרון אלימלך (תולדות הרה"ח ר' אלימלך קליין ז"ל, משב"ק, י"ל ע"י בניו, דף ע"ח) מובא בזה"ל: פעם אחת ביום ערב שבת קודש אחר הצהריים, ביקש רבינו את אבינו, שיכנס אל חדר הבישול שבמעון קדשו, ויבשל ביצים, וגם הורה לו כמה זמן יתבשלו לערך כך וכך מינוט, והיה לו הדבר לפלא, אחר כך החזין כי בזמן שהוא שהה בחדר הבישול, באתה אשה אחת ועמדה למטה מחלון בית רבינו, ורבינו זרק סכום כסף מבעד החלון.

והבין אבינו כי רבינו ציוה לו כן כדי שאף אחד לא ירגיש בדבר, ואמר אבינו אל רבינו, שאם כבוד קדושתו רוצה להעניק מעות באופן שלא יודע לאיש, אין צורך להורות לו לצאת מן החדר, כיון שממילא אינו מפרסם שום דבר מעניניו של רבינו, וכל שכן בענינים שרבינו חפץ שישארו בסוד, רבינו סבר וקיבל את דבריו, ומאז ואילך לא הורה לו רבינו לצאת מן החדר כשעסק בענין סודי, בידעו ומכירו כי הוא שומר סוד להפליא, ע"כ.

הוצאת כל דמי הנישואין בהוספה גדולה

איש אחד שמרבה בעשיית חסד לבני ישראל, שאין לו שום שייכות עם קהילת טאהש, התאונן פעם לרבינו ז"ל שעומד להשיא אחד מצאצאיו, וכסף מנלן, ונתן לו רבינו על אתר הון רב של מ"ב אלפים דאללע"ר!

ואמר הלה לרבינו ז"ל דהלא כל הוצאת הנישואין אינו עולה יותר מכ"ב אלף דאללע"ר (כן עלה הוצאת הנישואין בימים ההם), ואמר לו ע"ז רבינו, ידוע נאמנה דהוצאת הנישואין אינו עולה יותר מכ"ב אלפים, אבל היות שעוסק בעשיית חסד באמונה עם בני ישראל, על כן מן הראוי שיחלק העשרים אלף דאללע"ר היתרים לאנשים נצרכים! (מפי ב"ג של רבינו, הרב ר' שמעון מנשה וויינגארטן שליט"א, מויליאמסבורג).

***

מובא בספר בדידי הוה עובדא (מהרה"ג ר' שמואל דוד הכהן פריעדמאן שליט"א, דף שכ"ה): "עוד סיפור לי אחד מקרוביי ומכיריי, שהיה לשעבר איש אמיד ובעל עסקים, ואחר שאבד פרנסתו והגיע העת להשיא אחד מצאצאיו לא ידע להשית עצות בנפשו, וחשב שאולי כדאי ליסע לטאהש, שמא משם תבא הישועה.

והנה כאשר שפך מר לבבו לפני רבינו ז"ל הושיט לו רבינו ז"ל סכום נכבד והון רב, לא פחות מחמישים אלף דאללע"ר!!! כדי שיוכל להשיא את בנו בדרך כבוד, מבלי שיצטרך לטפס על בתי בני ישראל, ע"כ.

הר"ר ישראל אברהם נ"י התחיל להתמרמר מאוד לפני רבינו, וטענתו בפיו דהלא פסקו כעת זרם הלעקטע"ר בהבית חינוך לבנות שעומדת תחת נשיאותו הרמה של רבינו, ואיך נהיה כדבר הזה למסור סכומים עצומים לאנשים אחרים במצב קשה כו, ורבינו הרחיב עמו אז את הדיבור בנועם שיח במשך חצי שעה, מגודל מעלת אמונה ובטחון בהשי"ת באמונת אומן, ובאמצע דבריו התבטא רבינו בזה"ל: "אז מ'זועט העלפן אנדערע וועט קומען די ישועה", ע"כ.

הבטחת קעס"ט לכל אורך החיים

שמעתי מהרה"ג ר' יודא אליעזר יונגער שליט"א ממאנסי - דהנה באותן הימים ששימש בתור מגיד שיעור בשיבת טאהש [לערך לפני ארבעים שנים], למד שם איזה בחור שהיה בא בשנים שלא הוזמן לו שידוך ל"ע, וכאב רחמן לכל תלמידי עשה ופעל רבינו ז"ל הרבה לטובתו, ויהי היום, שמע פעם רבינו ז"ל שיש איזה רב בווייליאמסבורג [היה לנו איזה קירבות אליו] שיש לו בת, ורבינו ז"ל רצה מאוד בשידוך זה, ואז קרא אותו רבינו ז"ל בחדרו הפרטי בבית המדרש, וא"ל שרצונו עז שיצלצל לאותו הרב, ויאמר לו כדברים האלו:

"איך [היינו רבינו ז"ל על עצמנו] בין דער מחותן, איך בין דער עומד מצד החתן, איי מ'דארף דאך עפעס צושטעלן פאר חתן כלה, איך שטעל צו א אויסגעצאלטע דירה אין וויליאמסבורג, טאמער די רב גלייבט נישט, נעם איך מיר אונטער, אז מ'זועט נישט גיין צום שידוך ווילאנג ס'לייגט נישט מזומן אראפגעלייגט אויפן טיש פאר א גאנצע אויסגעצאלטע דירה אין וויליאמסבורג, און די צווייטע זאך איז, איך נעם מיך אונטער קעס"ט, אויסצוהאלטן דעם חתן אויף א גאנץ לעבן, טאמער די רב גלייבט נישט, זאל ער זאגן וויפיל יאהר ער וויל איך זאל אראפלייגן מזומן פון פאראויס, פינעף יאהר, צעהן יאהר?...". ע"כ.

והוסיף הר"ר יודא אליעזר שליט"א, דכאשר שמע את רצונו של רבינו נפל עליו אימתה ופחד, דהלא בימים ההם היה "כסף" בקרית טאהש כחמץ בפסח שהוא בבל יראה ובל ימצא... לא שילמו להמגידי שיעור את משכורתם חדשים שלימים, ולא היתה להרבנית ע"ה כסף לקנות מאכלים לצורכי בית רבינו [רבינו ז"ל בלבו הזהב לא היה יכול לסבול בשברון לבו של איש מישראל, ועמד תמיד מוכן ומזומן לעזור לכל אחד במסירות נפש], והר"ר יודא אליעזר שליט"א היה ירא מאוד שלא יתפרסם ענין זה שרבינו ז"ל רוצה לחלק הון תועפות לתועלת בחור זה, אמנם לא היה יכול לסרב לדברי רבינו, וכאשר ציוה עליו כן עשה, שהיה מצלצל לאותו הרב, וחזר עליו על דברי רבינו,

נצרך הכי גדול נעשה הבעל צדקה הכי גדול...

פעם אחד בעת שרבינו ז"ל עמד להשיא אחד מיו"ח, הפסיקו זרם הלעקטע"ר אצל שלישי מתושבי קרית טאהש מחמת חוב גדול של ששי"ם אלפים דאללע"ר, ואחד מהגבאים קרא אז לאחד מתלמידי רבינו שהיה דר בניו יארק יצ"ו, וא"ל שיש לו הזדמנות לקנות עוה"ב כאשר יביא מיד ששי"ם אלפים לרבינו ז"ל, הלה לקח את מקלו ותמילו בידו, ומיהר א"ע לנסוע תיכף בפליגע"ר למדינת קאנאדא, וכבר הגיע לרבינו באותו הלילה עם כל הסכום בידו, להחיות נפש צדיק, ויהי באותו הלילה קרא רבינו לאיש אחד ונתן לו בחשאי דרך החלון כל המעות שקבל עתה ממנו! וציוה עליו שימסור מעות אלו בשליחותו לאיזה נצרך.

ויהי כאשר עלה השחר, בקשו מרבינו לשלם את החוב, אמר ע"ז רבינו: "ס'זועט זיין! וואס מ'דארף וועט זיין!" [כן היה רגיל לומר תמיד], ואכן כן היה שהשיג המעות הדרושה, וראה זה פלא, שרבינו ז"ל הבין איך לפתוח כח הלעקטע"ר לרגל שמחת החתונה ע"י נתינת ממון לאנשים אחרים, ונצרך הכי גדול נעשה לבעל צדקה הכי גדול... הפלא ופלא, ע"כ (חדב"ן, הגה"צ ר' אברהם כ"ץ שליט"א, אב"ד משכונת לאביר יעקב, בעצרת הספד על רבינו במאנסי).

וסיפר הרה"ג ר' ישכר דוב מאירוביץ שליט"א, ר"מ בשיבת טאהש, בדברי הספד על רבינו, שבכגון דא התבטא פעם רבינו בזה"ל: "אז מ'זועט יענעם לעכטיג מאכן וועט פאר אונז אויך לעכטיג ווערן".

עוד סיפור כעין זה, - כאשר פסקו פעם זרם הלעקטע"ר בקרית טאהש מחמת חוב עצום של ע"ב אלפים דאללע"ר! הגיע איזה איש למעונו של רבינו, ואמר לרבינו שמוכן ומזומן לנדב כל הסכום הדרוש בתנאי שרבינו יבטיח לו איזה ישועה. ואכן רבינו הבטיח לו אותה הישועה בתנאי שיקח מעות אלו ויחלקן לשנים, ל"ו אלפים דאללע"ר יתן לנצרך אחד, ול"ו אלפים הנשארים יתן לנצרך אחר, ורבינו לא לקח מכל מעות אלו אפי' פרוטה אחת! ואכן יהודי הזה היה נושע באותה הישועה (מפי ב"ג של רבינו, הרב ר' שמעון מנשה וויינגארטן שליט"א מויליאמסבורג, ששמעו מבעל העובדא).

פעם פסקו זרם הלעקטע"ר בבנין הבית חינוך לבנות בית צירל, בקרית טאהש יצ"ו, מחמת חוב גדול שלא נשלם, ובעת ההוא שהה רבינו ז"ל בויליאמסבורג, ונטל אז רבינו סכומים עצומים שקיבל אז מנדבת לבם של כמה אנשים, ונתנו להרה"ח ר' ישראל אברהם קרויס נ"י, וציוה עליו שיחלק מעות אלו לכמה נצרכים.

שיחות קודש

רבות על ציון קדשו של הרה"ק מקאלוב, ובכל שנה ביום ז' אדר זכיתי לראות ולהכיר שם הרבה צדיקים שהתכנסו לשם, יחד עם אלפי בני ישראל שעוררו שם רחמים מרובים, והרבה בני ישראל נושעו שם בישועה רבה ביום ההוא בכחו של אותו זקן.

כי כשם שבחיים חיותו מסר הרה"ק נפשו להמתיק דינים מבני ישראל, וכל ימיו סבל יסורים נוראים בעד כלל ישראל, עד שמרוב חולשתו לא היה יכול ללבוש בגדים רגילים כי אם בגדים העשויים מנייר, כן ודאי גם אחר פטירתו עובד קשות בשמי מעל להמתיק דינים מבני ישראל.

***

גם על הגאולה שלימה הרעיש עולמות כל ימי חייו בכמה אופנים, כידוע כי פעם אחת בליל פסח היה שוהה שעות רבות, ולא רצה להתחיל בעריכת הסדר, אלא אם תהיה הגאולה באותו לילה כמו בעת צאתנו ממצרים, עד ששלחו אליו את שבעת הרועים מעולם העליון, והם התחננו אליו שלא יתעקש על זה, כי עדיין לא הגיעה עת לחננה.

***

ופעם אחת נרדם ביום ראשון של חג השבועות, והכירו עליו בני ביתו כי אין זו שינה רגילה, אלא עליית נשמה, ולכך לא הרהיבו עוז בנפשם להקיצו. אבל ביום השני של החג, כאשר ראו כי עדיין לא התעורר מדביקותו, נבהלו מזה והקיצוהו. אחר החג כאשר סיפרו הדברים לפני מחותנו הרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע, אמר: חבל חבל, שהקיצוהו ביום שני מדביקותו, כי עלה אז לעולמות העליונים והרעיש על הגאולה, וכבר הגיע קרוב להיכל המשיח, ואילו לא הקיצוהו, היה פועל להביא את הגאולה שלימה.

ואף על פי שלא עלתה בידו לפעול הגאולה בימיו, הרי ודאי פעל בכל זה לקרב הגאולה. וגם בעולם העליון ודאי הוא ממשיך בעבודתו זאת ומרעיש עולמות על הגאולה, כי במה שהצדיק עוסק בעולם הזה הוא ממשיך לעסוק גם בעולם הבא. לכן ביום הילולא דיליה החל בשבוע זו, יש כח גדול לפעול ולעורר רחמים על הגאולה שלימה שתבוא במהרה בימינו.

בא אל החתונות, הפריד שם עם מקלו בין אנשים לנשים, ולא נח ולא שקט עד שתיקן הדבר, ובכח זה הצליחו עוד רבנים שבמדינה לתקן הדבר בעיירות שלהם.

ובכל עיר ועיר אשר הרה"ק מקאלוב שבת שם אפילו רק פעם אחת, התחילו להתפלל שם בנוסח ספרד כמנהג החסידים, כי בשבתו שם שבת אחת לבד, הצליח להטות כל כך את לבבות בני העיר אליו, עד שהתחילו להתנהג כמוהו. וכגון עיר ניר-מאדע, היתה מיושבת כולה באנשים מבני גליל העליון (אויבערלאנד), אשר התפללו בנוסח אשכנז, ומיום ששבת שם הרה"ק, התפללו אף בבית הכנסת הגדול שבעיר בנוסח ספרד, וכך זכה הרה"ק להפוך קהלות שלימות לדרך התורה והיראה, על פי דרך החסידות.

ולכן סרו למשמעתו הרבה גאונים וצדיקים, אף הני דקשישי מיניה. והיה מעשה באשה אחת בגלילות העיר קאלוב, אשר היתה עגונה מבעלה כמה שנים, ועדים העידו שבעלה מת, אבל היה שאלה אם אפשר לסמוך על עדותם, וכמה גדולים נשאו ונתנו בדבר, ולבסוף התיירו לינשא, וראש המתירים היה הגאון מטרישט ז"ל בעל שו"ת שמן ורקח, אבל הרה"ק מקאלוב התנגד ויצא נגד היתר זה בתוקף. ואחד מגדולי וקדושי הדור זי"ע שבימים ההם, ערך מכתב ארוך אל הרה"ק מקאלוב, שיודיע לו הטעם למה הוא מתנגד להיתר זה, ומעגן את האשה בחנם, ואם לא יודיע לו טעם איסורו, יצא נגדו במקלו. הרה"ק מקאלוב לא ענה על זה דבר, ועמד בדעתו לאיסור. לבסוף בא בעלה של האשה לביתו חי, ואז הבינו למפרע טעמו של הרה"ק מקאלוב, שראה זאת ברוח קדשו, ועל ידי מעשה זה נתפרסם שמו ביותר בכל המדינות (עי' אגרות סופרים ח"ב מכתב מ').

***

ולא חננם היה הילולא דיליה יום כנופיא של כל הצדיקים, ומכל המדינות באו לקאלוב ביום ז' אדר להשתטח על ציון קדשו, כי כל כך גדלה כח השפעתו, עד שכל הגדולים וכל הצדיקים מכל העיירות, הרגישו שיש להם שייכות והתקשרות אליו. ובלמדי כמה שנים בעיר קאלוב, בישיבת דו"ר מו"ר רבי מנחם בראדי זצ"ל אבדק"ק קאלוב, זכיתי להשתטח פעמים

ביום ז' אדר, חל הילולת הרה"ק רבי יצחק אייזיק טויב מקאלוב זי"ע. הנקרא בפי החסידים בלשון חיבה "דער אלטער קאלובער".

מה שהילולא דיליה חל ביום הילולת משה רבינו, הלא דבר הוא. ונראה כי זה רומז, כי הצדיק הגדול הזה, זכה וקיבל חלק גדול מבחינת משה רבינו ע"ה, מבחינת אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, וכענין שאמרו חז"ל (שבת ק"א ע"ב) משה שפיר קאמרת, שהאמורא קורא לחבירו בשם משה, כי היה בבחינת משה ממש.

הרה"ק מקאלוב מפרש על מה שאומרים בזמירות לשבת, בפיוט כי אשמרה שבת, על כן בו לבי כבורית, ודקדק דהיל"ל ותרבי לבך "בבורית" שהוא המנקה, ולמה אמר "כבורית". ומפרש הוא הק', דכוונת הכתוב שהאדם צריך לכבס לבבו כל כך, עד שלבו יהיה כבורית עצמה המכבסת ומלבנת דברים אחרים, היינו שלבו יהא נקי כל כך, עד שיהא בכחו לכבס גם שאר לבבות בני ישראל. ופירוש זה נאמר בספרים בשם עוד צדיקים (דברי יחזקאל פ' דברים בשם רבי צבי מרימנוב).

***

ואכן ראויים הדברים למי שאומרם, שהוא הק' נודע שהיה בכחו לכבס ולטהר את לבב כל מי שבא אליו, כי מי אשר רק הביט עליו נתעורר לתשובה. ופעם אחת כאשר בא לשבות בעיר טאקאיי, באו ביום חמישי לפני השבת כמה נערים קלי דעת ופורקי עול ל"ע, לעשות שחוק והיתול מהצדיק, הרה"ק נתן להם שלום, ונשארו ללון באכסנייתו בליל ששי, וכאשר הביטו על הרה"ק בעת שינתו, נתעוררו לבבם מאוד לשוב בתשובה שלימה, ושוב לא זזו משם עד שקבלו על עצמם לעזוב את דרכם הרע, ונשארו לשבות בצלו בשבת קודש, ונתהפכו ליראים ושלמים.

***

ובכחו הגדול הזה פעל לתקן היהדות בכל מדינת אונגארין, והעמיד בה הדת על תילה, ותיקן שם עניני דמתא, מה שלא עלתה להרבה רבנים לתקן טרם בואו. כגון ריקודי תערובות בשמחת נשואין, היה נפרץ מאוד במדינת אונגארין, עד שהוא תיקן בעירו קאלוב ובכל הגלילות סביב, שלא יערכו שום חתונה בלעדו, וכאשר

כ"ק ארמו"ר בעל תורת מרדכי מייז'ניץ זי"ע

עוברות והנהגות - שנות הבהרות של רבינו זי"ע א"א (ה"ב)

עניני הזמן

להמשיך עבודה

ימי השובבי"ם על להבא

דבר אל בני"י ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו', וזאת התרומה אשר תקחו (כה, ב-ג)

אנו עומדים עתה בסוף ימי השובבי"ם, אשר כל אחד נתעורר בימים אלו בהרורי תשובה, ומקבל כל אחד על עצמו לתקן המעשים. והנה כאשר האדם מתבונן שכבר נסתיימו ימי השובבי"ם, ומתבונן בעצמו האיך הוא נראה, ועדיין לא עלתה בידו לתקן מעשיו בתשובה, והאם כבר תיקן את אשר מוטל עליו לתקן, הרי עלול לבוא לידי יאוש. ועל זה יש לו להתחיל עבודת השי"ת מחדש, ולשכוח מכל מה שעבר עליו עד עתה, ויתחיל א נייע סדרה.

וכמו שאחז"ל דוגמא על עניני הגשמיים (ברכות י). אפילו הרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, כן הוא בעניני רוחניים, שאסור לאדם להתייאש ולחשוב אז ער איז שוין פארפאלן. וזה מה שראינו ביציאת מצרים, דבני ישראל היו משוקעים במ"ט שערי טומאה, ואיתא בספה"ק שהתייאשו כבר מן הרחמים, ועם כל זה ריחם עליהם הקב"ה וברגע האחרון הוציאם משם מאפילה לאורה.

ההשפעה היורדת בימי השובבי"ם

נמשכת גם לאחריה

ועל כן יצפה שיזכה עוד לעשות תשובה בסייעתא דשמיא, כי גם בימים שלאחר שכבר נסתיימו ימי השובבי"ם, עדיין נמשכים ושייכים לימי השובבי"ם שלפניהם. והוא על דרך המובא (עי' מחצית השקל, או"ח סימן ו, ס"ק ו) בטעם לאמירת תהלים לאחר התפלה, כי ההשפעה יורדת מלמעלה ע"י תפלת הציבור, וכל מה שאדם עוסק בבית הכנסת לאחר התפלה קודם שיצא מבית הכנסת, נכללת ג"כ בתוך אותה השפעה ועלה עמה, וכיון שתפלת ציבור רצויה, א"כ כשהתחיל בעת רצון, שוב גם מה שאומר אחר תפלת הציבור היא בכלל הרצון, כיון שהתחיל עם הציבור, עיי"ש. והנה כי כן נוכל לומר, שאע"פ שכבר עברו ימי השובבי"ם, בכל זאת עדיין אינו מאוחר לשוב בתשובה, כי גם ימים הללו נטפלים ושייכים עדיין לימי השובבי"ם שהקדימו להם. ועצה המעולה ביותר היא, שיתחבר יחד עם כללות ישראל, ועי"ז אפשר להתחזק שלא יפלו לגמרי, כי איש את רעהו יעזורו ויזהירו.

מגיעים עכשיו פורים ופסח יומי

הספירה המסוגלים כולם לתשובה

והנה אחר ימי השובבי"ם, נכנסים לחודש אדר. ומגיעים עכשיו ימי פורים ופסח, ואח"כ ימי הספירה שניתנו כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו,

שנת תש"ב

בחודש חשון שנת תש"ב נסע רבינו ללמוד בשיבת הרה"ק מסאטמאר זצ"ל, ולמד שם עד חצי שבט, שבשבת שקלים נסע לגרויסווארדיין מחמת התייצבות לצבא, ומשם נסע לנישואי אחיו הישועת משה זצ"ל, ושוב לא חזר לסאטמאר.

תלמידי סאטמאר מאותה תקופה מספרים בהתפעלות על גודל ההתקרבות והחביבות שהראה הרב מסאטמאר לרבינו, מחמת חשיבותו של רבינו וכל בביתו של הרב מסאטמאר כל שבת רק רבינו ועוד בחור (טייטלבוים מטאשנאד). וסיפר רבינו שהרב מסאטמאר ידע שרבינו מקפיד על זמן שקיעת החמה לכן סידר שיביאו לו בכל שבת לחם משנה ליטול ידיו לסעודה שלישית בעוד יום.

הגה"ח רבי דוד מאיר ווייס שלמד בסאטמאר בזמן שלמד שם רבינו, מספר שהרב מסאטמאר כיבדו ביותר, ורבינו ישב לצד הרב מסאטמאר [ובצד האחר ישב חתנו הרב מסעמיהאלי ז"ל], ופעם כיבדו לברך ברכת המזון.

סיפר הרה"ח ר' ישראל דוד נייאווינער ע"ה ששאלו את הרב מסאטמאר מדוע הוא מקרב כ"כ ווייניצער קינד', השיב 'וואס ווייסט איר וואספארא רעיונות דער בחור דרייט זיך ארום'.

סיפר הרה"ח ר' עריאל גליק ע"ה משב"ק הרה"ק מסאטמאר, שכאשר נהיה רבינו לאדמו"ר, דיברו בבית הרב מסאטמאר על כך, נענה הרב מסאטמאר 'ער איז שוין א רבי דרייסיג יאר' [כלומר משנת תש"ב שרבינו למד אצלן].

רבינו סיפר כמה פעמים שבימי בהרות התחיל בכתיבת שעות צעטיל כחשבון הנפש על לימודיו, וכתב ברמיזה שלא יבינו מה שכותב. וכן סיפר ששלח מכתב קצר להוריו מדי שבוע בשבוע.

שנת תש"ג

בחודש חשון שנת תש"ג הלך ללמוד בשיבת סעקעלהיד, שהיה בסביבה, והיתה לו הברירה ללמוד או בטאשנאד או בסעקעלהיד, ובאמת הפליא רבינו את ישיבת טאשנאד, אך מאחר שסעקעלהיד היה יותר חסידי'ש הלך ללמוד שם. אמנם אחר ב' שבועות נסגרה הישיבה מחמת מצב המלחמה, וחזר לגרויסווארדיין.

בחודש אדר שנת תש"ג הוצרך רבינו זי"ע להתייצב לצבא, ובכדי לקבל פטור מהצבא הוצרך לנסוע לעיר פאפא ששם היו יכולים לסדרו, אמנם כשהגיע לשם כבר לא היה ביכולתו לסדר הפאפירן, ובהיותו שם נכנס

אשר כל זמנים הללו מסוגלים לתשובה.

ועלינו לחזור על כל הקבלות שקבלנו על עצמנו במשך ימי השובבי"ם, ולהמשיך התשובה גם על להבא.

משנכנס אדר - אכילה ד'יבור

ר'איה - מרבין בשמחה

ואחז"ל (תענית טו). משנכנס אדר מרבין

לישיבת הגה"צ מפאפא זצ"ל ומצא ביהמ"ד מלא עם כמה מאות בחורים, ונתפעל מאוד לראות מחזה נורא כזה באמצע המלחמה, כשמבחוץ תשכל חרב וכאן יושבים הבחורים ולומדים בהתמדה, ובפרט שהי' ישיבה שהתנהגה על הדרך המסורה לנו מדור דור, ולכן נשאר שמה.

רבינו למד שם למשך י"ב חדשים [שנת תש"ג היתה שנה מעוברת], לבד מחודש אחד חודש תשרי (שנת תש"ד) שאז חזר לגרויסווארדיין לשהות בצל קדשו של אביו כ"ק רבינו האמרי חיים זי"ע, ותיכף אחרי הימים טובים חזר לישיבה, עד חודש אדר שאז נסגרה הישיבה.

תלמידי הישיבה בפאפא באותה תקופה שדיברנו עמהם התבטאו כולם באותה נוסח 'שאף שהיה אז בישיבה כשלוש מאות בחורים, אך רבינו היה בחור בולט מיוחד במינו, וכל בחורי הישיבה הסתכלו עליו כבחור מורם מעם, ושעדין לגדולות נוצר'.

רבינו זי"ע זכה לקירבה יתירה אצל רבו הגה"צ מפאפא זצ"ל, מידי שבת בשבתו היה סועד בביתו את סעודות שב"ק, והוא היה הבחור היחידי מכל הישיבה שזכה לזה, אך במשך הזמן ראה הרב מפאפא שרבינו אינו באקוועם לאכול אצלו לבד, לכן קרא עוד בחור אחד שיסעוד עמהם על שלחנו.

סיפר הרה"ח רבי משה גאלדשטיין ז"ל שהיה מקורב מאוד להרב מפאפא, שפעם שאל אותו מדוע מקרב את רבינו באופן יוצא מן הכלל, נענה הרב מפאפא על רבינו 'ער איז א קדוש מרחם אמו'.

כע"ז סיפר הגה"ח רבי יחזקאל קאטצבורג ז"ל שבפורים רקד הרב מפאפא עם רבינו על השלחן, והבחורים שאלו אח"כ את הרב מפאפא על כך, נענה ואמר 'רבי מאטעלע איז הייליג אדורך און אדורך'.

[רבינו עצמו סיפר פעם על כך, שבפורים היה הרב מפאפא מאד בגילופין, ועלה על השלחן ובאמצע חטף את רבינו מבין המסובים ועלה עמו על השלחן והתחיל לרקוד עמו, ובאמצע הריקוד לחש באזני רבינו בהתרגשות "דעם רבין רבי בער'ס אן אייניקל" [כי לא היה מצוי באונגארן נכדי המגיד ממעזריטש זי"ע]. רבינו עצמו דיבר הרבה פעמים בהתפעלות על עבודת הרב מפאפא בפורים ובליל הסדר.

הגה"צ רבי אליעזר דוד פריעדמאן זצ"ל העיד ששמע מתלמידי הגה"צ מפאפא שהוא צוה את בחורי הישיבה שילכו להסתכל ולהתבונן איך רבינו מברך ברכה בדחילו ורחימו.

(קונטרס 'מרדכי מתהלך')

בשמחה, ויש לרמוז דלשון משנכנס'ס מרמוז לכניס'ה לרשות היחיד, ונודע מהאר"י הק' ז"ל אשר רשות היחיד רומז להקדושה והתנהגות אך ורק על פי התורה, ורשות הרבים רומז לההיפוך שהוא מקום הפקר, שמתנהגים שלא על פי התורה והמצוות בהפקירות. גם

כ"ק ארמו"ר בעל תורת מרדכי מויוז'ניץ זי"ע

על החסידים

הרה"ח ר' מרדכי הנא פיקס ע"ה (ח"ה)

והעמל בעבודת ד' ובתורתו ומצוותיו. ולא ידע מה זה 'עולם הזה'.

ו. דכירנא כד הוינא טליא, שחקתי פעם בשב"ק אחה"צ, יחד עם נכדו של הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה. ור' מרדכי חנא ראה אותנו משחק, וניגש אל נכדו ודיבר אליו בגערה, "בשבת קודש אחה"צ, אין לך יותר טוב מה לעשות, מלשחק בחוץ (בתמיה). תכנס לביהמ"ד, ותאמר קצת תהלים" (כי עדיין היינו קטנים, ולא היינו בגדר שנוכל ללמוד). אח"כ פנה אלי, ואמר לי בניחותא, "לא יאה לנכדו של הרבי, לשחק בשב"ק אחה"צ בחצר" (כי לנכדי כ"ק אאזמו"ר זצ"ל התייחס בדרך ארץ ובדרך כבוד).

ז. ידועה העובדא, שפעם לאחר גמר בדיקת חמץ של כ"ק אאזמו"ר זצ"ל, עמד שם החסיד ר' מרדכי חנא ע"ה. ופנה אליו אאזמו"ר ז"ל והראה לו על לבו, שיבדוק שם את החמץ. כלומר שיעיין לתוך לבו האם נקי הוא מן הרע. הזדעק ר' מרדכי חנא ע"ה ואמר, "הרי אמרו חז"ל (פסחים ב' ע"א) מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה".

ח. כשעמד הרה"ח ר' זיידא הערלינג ע"ה לפני נישואי אחד מבניו, ולא הי' לו לצרכי החתונה, ניגש הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה אל הרה"ח ר' חיים משגיח ע"ה, והסביר לו שר' זיידא נמצא במצב קשה, וביקש ממנו שיתן לו עשרת אלפים ליי לצורך החתונה, ומבטיח לו שעיי"ז יזכה לעולם הבא. שאל אותו ר' חיים, מי יהי' ערב על כך. השיב ר' מרדכי חנא ע"ה, שהרבי יהיה ערב. ואכן נכנסו אל הקודש פנימה, לשאול להרבי אם הוא מסכים. ואמר כ"ק אאזמו"ר זצ"ל, שאם ר' מרדכי חנא מבטיח, בודאי יהיה כן. ומסר לו ר' חיים את הכסף [אף שלא היה עשיר, אך בשביל הבטחת עוה"ב הסכים ליתן את הכסף], וכן היה היכולת בידו של ר' זיידא לערוך את החתונה.

לאחר מכן נענה ר' מרדכי חנא, דלכאורה האיך הרהיב עוז בנפשו, להבטיח עוה"ב לר' חיים בשביל זה. אלא שחשב, שמאחר שעיי"ז יהיה לו לר' זיידא הרחבת הדעת, לכתוב הדברי תורה של אאזמו"ר ז"ל, מגיע לו לר' חיים עוה"ב בשביל זה לחוד. [אמנם באמת לא היה ר' חיים משגיח צריך להגיע להבטחת ר' מרדכי חנא, שגם מעצמו הי' ראוי לזה].

(ספר 'זכר קדשו', סיפורי רבינו)

א. בעת שקלפו החסידים את הקארטאפל לפסח, בשביל ה'הויף' של כ"ק אאזמו"ר זצ"ל, היה הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה מספר סיפורים, וכולם נדחפו לשמוע הסיפורים.

ב. הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה היה בעל מספר גדול. כאשר כ"ק אאזמו"ר זצ"ל לא היה על שב"ק בגרויסווארדיין, היו עורכים באטעס בליל שב"ק בביהמ"ד, והרה"ח רבי מרדכי חנא ע"ה היה מספר סיפורי צדיקים.

ג. ידועה העובדא שלעת זקנותו היה הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה חלש, וצוהו כ"ק אאזמו"ר זצ"ל בוויילחאוויץ שיטעום בכל יום לפני תפלת שחרית, עד שיבואו לכ"ק אאזמו"ר זצ"ל. וכך היה גם כשבא לאאזמו"ר ז"ל, צוהו ג"כ שיאכל קודם התפלה. וקרה פעם בשבת ערב פסח [שמתפללים בהשכמה] לא הכין ר' מרדכי חנא ע"ה שום דבר לאכול קודם התפלה, והלך להגבאי ר' משולם ע"ה, וביקש ממנו שיתן לו איזה קיכל, כי אינו יכול להתפלל עד שיאכל, כי כן צוה לו הרבי. הגם שהיה יכול ללמוד פשט בדברי הרבי, שלא הי' מתכוין ליום כזה שבת ערב פסח, שבלא"ה מתפללים בהשכמה - אבל לא רצה להרהר ולהקשות, וללמוד פשטים וחכמות.

ד. הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה זכה לקדש את אבריו באופן נעלה, וכאשר היו מדברים לפניו לשון הרע על איש אחר, תיכף הי' נופל עליו תרדמה. כ"ק אאזמו"ר זצ"ל היה אומר על כך, שלא היה עושה את עצמו כאילו הוא ישן, אלא שכ"כ קידש וטיהר את עצמו עד שבאמת נרדם במציאות מפאת גודל קדושת גופו. עד שלא היה מסוגל לשמוע דברים שאינם טובים, ולא נכנסו לאזניו.

ה. סיפר לי הגה"צ הרב משטראסבורג זצ"ל, שפעם אחת הלך לטייל עם הרה"ח ר' מרדכי חנא ע"ה, וראו אנשים מבוגרים משחקים בכדור וזורקים זה לזה. ושאל אותו ר' מרדכי חנא בתימה, "איזה תענוג יש להם מזה שזורקים דבר מאחד אל השני, ומה נפקא מינה אם הכדור הוא פה או שם. מילא ילדים קטנים הרי עודנו קטנים, אבל מדוע יתקוטטו אנשים מבוגרים לזרוק הכדור אנה ואנה". שמרוב תמימותו חשב שהם מתורצצים היכן יונח הכדור, ולא היה מסוגל בשום אופן להבין איך אפשר להתענג מדבר כזה. כי כל תענוגם והנאתם של הצדיקים ויראי ד', הוא העסק

מצינו בגמרא (ברכות יז:) על הפסוק (תהלים קמד, יד) אין פרץ ואין יוצאת, שהוא על בחינת הסטרא אחרא, עיי"ש. אד"ר נוט' א"כילה ד'בור ר'איה, וזהו שאמרו משנכנס אד"ר, פי' שצריך להכניס דברים אלו לרשות היחיד, היינו להתנהג בהם בקדושה ובטהרה על פי התורה. אכיל"ה כוללת כל עניני התאוות, שצריך להשתמש בהם אך ורק בקדושה וטהרה, ובדיבור נכלל הוהירות מדיבורי לשון הרע ורכילות ושקר, וכן להזהר מלצעד את חבירו, ראי"ה היינו שמירת העינים, כדאינא בטור (או"ח, סימן א) שתעצים עיניך מראות ברע כי היא תחלת העבירה שהעין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרין. ועל ידי זה מרבי"ן בשמח"ה, דאו יש לו על מה לשמוח, כי זה השמחה הנכונה. וביותר יש לרמוז מרבי"ן בשמח"ה, שכל מה שמרבי"ן להכניס דברים אלו בקדושה ברשות יחידו של עולם, יותר זוכין להיות בשמח"ה.

וזה מרומז בדרך צחות בלשון קרע שטן, קר"ע נוט' ק'וקן ר'עדן ע"סן, שט"ן שעל דברים אלו מתעצם השטן להכשילו. כי ג' ענינים אלו הם יסוד גדול בעבודת השי"ת, ולזה מבקשים קרע שטן, שיזכו לקרוע השטן באלו הדברים.

ע"י ההתדבקות בתורה יוכל להתקיים תשובתו

והעיקר הוא להתדבק בלימוד התורה, שעיי"ז אפשר להמשיך התשובה על הבהא, ולכן צריך כל אחד לפי מדרגתו ויכלתו לקבוע לעצמו שיעורים קבועים לתורה. והסגולה לזה שיקבע עצמו ללימוד תורה ברבים, שעיי"ז יש קיום להקביעות.

וזהו שמרמז הכתוב ויקחו לי תרומה, תרומ"ה אתון תור"ה מ' (ע' בעל הטורים), שאפשר לו לאדם ליקח את עצמו ע"י לימוד התורה. מא"ת כ"ל אי"ש, פי' כל אחד ואחד לפי מדרגתו יקבל עצמו שיעורים קבועים לתורה. מא"ת אותיות אמ"ת, היינו שלא ירמה עצמו, רק ידע מצבו באמת ויתנהג במדת האמת. וזאת התרומה אשר תקחו, פי' שדבר זה תקחו על הבהא, להתדבק בלימוד התורה, כי התורה היא סם חיים נגד היצר הרע.

ואפשר לרמוז עוד מאת כ"ל, דאות כ' שייכת לחלק הראשון של הא"ב, ואות ל' היא מחלק השני של הא"ב, הרמז בזה שלא יסתפק במה שיש לו, רק ישאוף תמיד להתעלות מדרגא לדרגא, ויראה להתדבק במדת האמת בכל מצב ומדרגה שעומד בה, שבכל אופן לא ירמה עצמו כנ"ל. ועל ידי כל זה, יוכל להתקיים בתשובתו ולהמשיכה על הבהא.

בטעם קריאת פר' כי תשא תיכף אחר ימי השובבי"ם

והנה בכל שנה ושנה קוראים פרשת כי תשא תיכף אחר ימי השובבי"ם, כי

השקל הביאו לתרומה חדשה, ותרומה רומז להתורה שניתנה למ' יום כנ"ל. ואפשר לומר, דאחר שהביאו מחצית השקל שהוא רומז על תשובה, צריך לקבל על עצמו עול התורה מחדש, וזהו תרומ"ה חדש"ה.

(גליון דרכה של תורה, ישיבת וויזניץ, בלומינגראוו נ"י)

בשנה פשוטה קוראים אותה בפרשת שקלים שהוא בשבת פרשת משפטים, ובשנה מעוברת או נגמרו ימי השובבי"ם בפרשת תצוה, ובקריאת התורה של מנחה קוראים פרשת תשא. ואפשר לומר השייכות של ימי השובבי"ם לפרשת כי תשא, כי מחצית

עוברות והנהגות

כבוד המצוות

א. ההכנות לקראת התפילות לא היו רק בפנימיות, רק גם בחיצוניות התכונן להתפלל לה' אלוקיו, כך למשל, לא התפלל עם טיש קאפטן כי החשיבו לבגד של אכילה ושאר צרכים אבל לתפילה צריכים בגד מיוחד.

ב. בשנה אחת זירו עצמו בשעת השוה"ט בשמיני עצרת בעת הגעזעגענען מהסוכה, ומיד אחר השוה"ט התחיל להתפלל מנחה, ובאמצע קרבנות תפס את עצמו שאינו הולך עם הבגד המיוחד לתפילה, ועל אף שהיה כבר כמעט לילה, הפסיק ונכנס לביתו להחליף לקאפטן המיוחד לתפילה.

ג. מענין לענין אפשר לציין מה שהשיב רבינו לכ"ק אדמו"ר זי"ע מוומס"ב, כששאל אותו האם יש ענין צו גיין מיט א פארנייטע קיטל (דהיינו שתפור החצי התחתון) ואמר לו "אוודאי". ואח"כ הוסיף "היינט גיבט מען קיטלעך אזוי ווי א דאקטער - א נארס, מ'איז אין שול נישט אין שפיטאל" (היום הולכים עם קיטלאך כמו רופא, הרי נמצאים בבית כנסת לא בבית חולים).

ד. מספרת בתו תליט"א שבהיותם בראמעניע הסתובב רבינו תמיד מיט א פלעשל ספירט (אלכוהול) און א שמאטע, ולפני כל תפילה בדק את בגדיו וניקה כל לכלוך שמצא, ואף כמה פעמים היה מסיר את הבעקיטשע כדי לנקותו יותר טוב. ועוד זאת, כשמצא לכלוך על בגד אביו הק' גם ניקה את זה.

ה. הגארטל שהוא בגד מיוחד לתפילה (אע"פ שהלך עם גארטל כל היום) נזהר מאוד שלא יגע בקרקע ובשעה שלבשו ופשטו היה עומד אצל כסא או שולחן ואחז את כל הגארטל בידו שלא יפול ח"ו על הארץ, ואמר ע"ז: "א גארטל איז נישט קיין בעזעם" (גארטל אינו מטאטא).

ו. גם קאפל לא היה סובל שיהיה על הקרקע, באמרו: "ס'איז דאך א אידישער מלבוש".

ז. למותר לציין שהבגדים החשובים של התפילה, דהיינו הכובע והגארטל, לא נכנס עמהם למקום טמא כגון ביה"כ או מקוה וכדו' כי צריכים לשמור כבודם.

ח. גם הקפיד שהבגדים יהיו מכובדים, והיו בו כל הכפתורים. ושמענו מבנותיו של רבינו זי"ע שזוכרות שביום אחד היה באפשרותו לעמוד להתפלל מוקדם ואז הבחין שכפתור אחד נפל, ולא התחיל להתפלל עד שתפרו כפתור חדש...

ט. בעת שבירך כל ברכה ג"כ ראה שיהיה בדרך מכובד, וסיפר אדמו"ר זי"ע מירושלים שבשנה אחת (כשעדיין התגורר בארה"ק ונסע לימים נוראים לשהות בצל הקודש) הבחין שקודם הבדלה במוצאי יום הק' יצא רבינו מהחדר לחדר הפנימי, לרחוץ פניו ולהדיח פיו,

עוברות ואמרים נעימים מגדולי הרורות

הרה"ק הסבא קרישא מריזין זי"ע א (ח"ד)

כדברי הרה"ק מריזין זי"ע ששמחת המצוה היא הערובה לקיום המצוות לנצח. (כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זי"ע א - נוע"א תהלים קיט.)

שמחה הבאה מתוך שמחה

שח כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זצוק"ל:

רבינו הרה"ק מריזין זי"ע דקדק בהפ' (תהלים קו, מד) וירא בצר להם בשמעו את רנתם, אשר לכאורה דנה' מורה על שמחה, ושמחה מה זו עושה בעת צרה ומצוקה, ויותר היה מתאים לומר 'בשמעו את צעקתם'. אמנם לפעמים יש שמחה המעוטפת בצער, ומתוך שמחתו ניכר צערו, כגון כשנראה אדם שמח על מצאו כמה פרוטות, הנה בזה יוכר עניו ומרודו, עד שמתוך מצבו הנואש מתמלא בשמחה מכמה פרוטות עלובות, כמו"כ כשאדם נמצא בשבי האויב, כל אשר לו יתן בעד נפשו, וכשיעלה בידו להשתחרר ממאסרו תחת כל רכושו אשר עלה בפדיונו, וישמח על הצלת נפשו, הנה שמחתו זו באה בתוגה על איבוד רכושו, וזהו 'זירא בצר להם', שהקב"ה רואה ומכיר בצרות ישראל, 'בשמעו את רנתם', במה הם ששים ושמחים, ומשמחתם ניכר כמה צר להם.

ומוסיף מרן רבינו זי"ע, לפרש בקשתינו בתפלה על הפרנסה (אשר נוהגין לומר לפני סיום ברכת שומע תפלה), "בנחת ולא בצער", היינו בנחת גמור, ולא בצער, רצ"ל לא בנחת הבאה מתוך הצער, דהיינו שמחה של תוגה ח"ו, כי אם "שוש אישיש" בה' (ישעי' סא, י), שמחה הבאה מתוך שמחה. (כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זי"ע א - נוע"א שחרית)

עמו אנכי בצרה

שח כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זצוק"ל:

הרה"ק מריזין זי"ע היה מפרש התפלה (בסיום שמו"ע) עשה למענך אם לא למעננו, שהכוונה (עשה למענך) כי הלא עמו אנכי בצרה ועל כן עשה כביכול בשבילך, ובאם אינך חפץ לעשות למענך, אזי עשה למעננו, אשר כשל כח סבלינו וחפצים אנו להוושע.

(כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע א - נוע"א תהלים לה.)

ע"י פסד"ז וברכות קריא"ש נתבטל

האדם במציאות

כותב כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זצוק"ל:

שמעתי ממורי מוה"ר ר' יודיל מלמד ז"ל שאמר בשם הרה"ק רבי אברהם יהושיע העשיל ממעזיבזו זי"ע שלכן אנו אומרים קודם תפלת שמונה עשרה אד' שפתי תפתח וגו', כי ע"י אמירת זמירות ותשבחות בפסוקי דזמרה וברכת יוצר וההתבוננות בהם, ובפרט בפסוקי קריאת שמע, נופלת פחד ויראה גדולה כ"כ על האדם, שבהגיעו לתפלת שמונה עשרה כמעט שבטל במציאות, עד שמרוב פחד אינו מסוגל לפתוח פיו בתפלה, ועל כן מבקשים אנחנו אד' שפתי תפתח. (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע א - נוע"א תהלים קכח.)

טעם לקרוא שם החודש "מרתשוון"

שח כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

הרה"ק מריזין זי"ע אמר טעם על קריאת

השפעות טובות

שח כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זצוק"ל:

מתאמריה משמיה דרבינו הרה"ק מריזין זי"ע שהמנהג הי' בכל המקומות כשהי' בא אורח חשוב לעיר היו נוהגים כל בני העיר לשלוח לכבוד האורח מנות ומגדנות, ואח"כ הי' מחזירים את הכלים שבו הי' שולחים המגדנות, ובעיר ניקלשבורג הי' המנהג ששלחו לכבוד האורח את המגדנות עם הכלים ולא הי' נוטלים בחזרה את הכלים.

ודרך הצדיקים הוא שמכל דבר מוציאים זכות ומליצה על בני ישראל, ואמר הרה"ק מריזין זי"ע: רבש"ע עשה נא גם אתה כן, הלא אתה שולח ומשפיע השפעות טובות לבני ישראל, נא תשלח עם השפעות גם הכלים לקבל בהם את ההשפעות הטובות. (כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זי"ע א - קדושת אליעזר)

הצדיקים מהללים השי"ת בשתיקה

כותב כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

מתאמריה משמיה דרבינו הקדוש מריזין זצוק"ל שפירש מה שאנו אומרים בתפלת שחרית של שבת בפי ישרים תתרומום וגו', שהולך וחושב לפי סדר המדרריגות, בפי ישרים תתרומום, דהיינו מהללים בפיהם, ובשפתי צדיקים תתברך, שהצדיקים שהם במדרריגה גבוהה יותר מהללים בשפתם, ע"ד שנא' בחנה "רק שפתותיה נעות וקולה לא ישמע" (שמואל א' א, יג). ובלשון חסידים תתקדש, מכיון שהחסידים מדרגתם גבוהה יותר ע"כ מהללים רק בלשון שהוא יותר נסתר ופנימי מהשפתיים, ובקרב קדושים תתהלל, שמדרגתם עולה על כולנה, וע"כ מהללים רק בקרבם, ואמר הסב"ק בזה"ל "די קדושים שוואגען מען דערקענט נישט כמעט, און אינעווייניג ברענט א פייער צום אייברשטען".

וזהו הבחי' שאמר דוד מלכינו ע"ה לך דומיה תהלה (תהלים סה, ב), שבתוך השתיקה נטמן ההילול הגבוה ביותר. (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע - כת"י)

שמחה של מצוה מביאה לדייקות

בהשי"ת ובמצוותיו

שח כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זצוק"ל:

רבינו הרה"ק מריזין זי"ע הפליג בגודל מעלת השמחה, אשר מביאה את האדם להידבק בהשי"ת ובמצוותיו, ע"ד אמרו ז"ל (שבת ל:) אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה, ולעומת זה מדת העצבות ר"ל, מבטלת את האדם מעבודת השי"ת, ובזה פי' הרה"ק זי"ע הפ' (דברים ח, יט) והיה אם שכח תשכח את ה' אלוקיך וגו', רצ"ל אם תשכח את מדת השמחה הנרמות בתוכך "והיה", אז הסוף יהיה חלילה שתשכח גם את ה' אלוקיך, אבל בהיותך דבוק בהשמחה אז ממילא תזכור את ה' ותדבק במצוותיו.

ומסמיך לזה מרן רבינו זי"ע דברי חז"ל (שבת קל). שכל מצוה שקבלו ישראל עליהם בשמחה עדיין עושים אותה בשמחה, הרי לך

עוברות ואמרים נעימים מגדולי הדורות - המשך

דיבורים בזה לקשר זאת במקור מחצבתם שהיו נכדי המגיד הגדול ממעזריטש זצוק"ל מגזע דוד המלך ע"ה, ועל רבינו הקדוש שהיה מגזע דוד המלך ע"ה אי' כמה פעמים בגמ' הלשון, רבי אומר אומר אני (עירובין ג: ועוד) והדברים עתיקין. (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע - כת י"א)

עמו אנכי בצרה

שח כ"ק מרן אדמו"ר הנוע"א זצוק"ל: ידוע בשם רבינו הרה"ק מריזין זי"ע, שבעת שתפסו אותו הרשעים ברוסיא לבית האסורים, אמר בקדשו: 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא' (תהלים כג, ד), והיינו שאני מצדי ובשביל עצמי לא אירא כלל, אבל רע', עס איז מיר שלעכט (כואב ומיצר לי), 'כי אתה עמדי', שאתה כביכול גי"כ סובל יסורים מזה, ועל דא קא בכינא יען כי עמו אנכי בצרה, ועיקר הצער הוא על צער השכינה הקדושה.

(כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע - נוע"א תהלים ד.)

אחר שתיית לחיים בג' חשון תשס"ח, פצה כ"ק אא"ז זי"ע בריקוד 'ובכן צדיקים', ופ"א: 'ובכן צדיקים' הצדיקים אפילו כשהם בעלמא דקשוט, 'ראו' משקיפים עלינו ממכון שבתם בשמים, 'ישמחו' אויף צו דערפרייען אידישע הערצער עכ"ל. (כ"ק)

שם החודש "מרחשוון", כי אחר שעברו עלינו בעוזה"שית הימים הנוראים חדשי אלול ותשרי המלאים וגדושים בתפילות ותחנונים, מיד סמוך לזה בא חודש "מרחשוון" הוא מלשון מרחשן שפוותייהו (תגיגה ג.), שעדיין פינו ושפתינו ממלמלים בתפילות ובזמירות, אחרי שנתרגלנו לזה בהימים הקדושים שעל"ט. (כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע - דב"ק)

מה שנהגו צדיקי בית רוזין להתחיל דברות קדשם בלשון "אומר אני"

כותב כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע:

שמענו מהצדיקים מגזע הצדיק הקדוש מריזין זצוק"ל, שפתחו דברי תורתם בלשון "אומר אני" זאג איך, ובוודאי טמון בזה כוונות גדולות, וכ"ק אאמו"ר (שליט"א) זצוק"ל אמר בקדשו שאני רומז על השכינה הק' כש"א הלל בשמחת בית השואבה "אם אני כאן הכל כאן" (סוכה גג.), ופירש"י ז"ל דכוונת הלל הזקן על השכינה הקדושה, דאני רומז על אני ה', ואם השכינה הק' כאן אזי הכל כאן, והנה כשהצדיק פותח פיו לדבר בדת אזי שכינה מדברת מתוך גרונו ע"ד דאי' אצל משה רבינו ע"ה (זוה"ק ח"ג רלב.) וע"כ פתחו צדיקי בית רוזין בלשון זה.

עוד הוסיף כ"ק אאמו"ר (זי"ע) זצוק"ל

נגד המזווה, שקי האשפה היו צריכים למצוא את מקומם רחוק מהמזווה ובאם לא היתה ברירה היו צריכים לכסותם שלא יהיה האשפה מגולה, גם בעזעם (מטאטא) וכדו' הצטרכו להרחיקו מהמזווה, ובאם רבינו היה רואה בבית (למשל, כאשר ירד לשפאציר היומי) שקי אשפה לפני המזווה, לא חש על כבודו, ובעצמו הזיז את השקים שלא יהיה לפני מזווה.

יח. וכן כמובן, נשיקת המזווה לא היתה כלאחר יד רק בכבוד אמיתי. גם בשנות זקנותו, אפילו בזמנים שלא היה יכול לילך בכוחות עצמו, והיה ממש נראה שישן, והיה נשען על המשמשים, כאשר עבר דלת היה מגביה ידו לנשק המזווה. (אף שמחמת חולשתו עבר בעיניים סגורות ובדרך הטבע לא ראה את הדלת...)

וכן כאשר עבר באיזה צורת הפתח שהיה באמצע הבית והיה בו מזווה, ומשום רוחב הפתח כמה פעמים עבר ובטעות לא נשק המזווה וכשתפס זאת חזר לשם לנשק המזווה.

יט. עוד מה שנוהר רבינו זי"ע שבחדרי השינה יהיו הדלתות מכוונות שהמזווה יהיה מחוץ לחדר, מפני שאין כבודו של מזווה שיהיה בפנים חדר שינה.

כ. והירותו בכבוד הספרים היה להפליא! פעם כאשר התפללו תפילת שחרית באיזה מקום ארעי, לאחר שבייך על הטלית "להתעטף" ופשט את כובעו, ראה שכל השולחן מלא ספרים, לא

ואדמו"ר שאל מה זה ועל מה זה, השיב רבינו: "מ'גייט דאך מאכן א ברכה, אינדערפרי'ה האט מען נישט געקענט (מחמת התענית). שטייט דאך: חייב אדם לרחוץ פניו בכל יום לכבוד קונו"...

י. רבינו היה בכל בוקר רוחץ פניו וידיו לפני שאמר ברכת התורה, והיות שמנהגו היה לא לישון בלילה, שאלנו אותו בהזדמנות למה רוחץ פניו, הרי לא ישן? והשיב בלשון קדשו: "וואס נישט געשלאפן? מ'גייט זאגן א ברכה!!"

יא. ברכה חשובה כמו קידוש נהג לומר דוקא עם בעקישטע לכבוד המצוה, וכן השיב לנו כששאלו על זה: "קידוש איז אויך מיט א קאפטן. ס'איז מער חשוב'ער, ס'איז מער פאר עבודה". ואע"פ שהסעודה היה אוכל עם טיש בעקישטע, הטה שכמו לסבול הטיש בעקישטע ועליו הבעקישטע החלק, וכך עשה כל עבודתו של השלום עליכם עד לאחר קידוש (שערך יותר משעה!) וגם אז כדי שלא יהיה הפסק בין קידוש לסעודה, נטל קודם ידיו לסעודה ובצע הפת ורק אז פשט מעליו הבעקישטע החלק...

יב. כמעשהו בליל שבת כך מעשהו בקידוש יום השבת, שכדי לכבד המצוה עשה קידוש עם בעקישטע ובלט ביותר בחג הפסח שנטל ידיו לסעודה מיד לאחר קידוש (מפני שאין אוכלים מזונות) גם עשה כנ"ל.

יג. כאשר אכל סעודת ליל שבת באופן פרטי, כגון בליל שבת שלאחר עשרה בטבת שחל להיות ביום שישי, ראו שמקפיד לעמוד בשעה שאחרים עושים קידוש, והיות שכל המשפחה אכלו שם וכל אחד עשה קידוש בפני עצמו, עמד עוד פעם ופסע ולא חש לזקנותו המופלגת ולחולשתו.

יד. הטעם שעמד כאשר אחד עשה קידוש, הוא כי קידוש במקום עדות, ועדות צריך להיות בעמידה, ואם לא יעמוד יראה כאילו לא מעיד עמו... אבל גם ראו ביום טוב שהטריח עצמו לעמוד ולכאורה כי רצה לכבד הברכה.

טו. וגם במצוות ציצית. נוהר מאוד שלא לישב על חוטי הציצית, וגם המציא לעצמו דרך שלא ישב עליהם, ותחב את ראשי כנפי הציצית לתוך המכנסיים. בטלית גדול הקפיד שבעת שישב לא ישב על הטלית והגביה אותו.

וכן כשראה ראשי כנפי הציצית של אנשים נגרות על הארץ, תיכף עורר ע"ז וציזה להגביהם.

טז. וכן במצוות תפילין היה כן, ופעם נתכבד בחור צעיר ב"גלילה" ובעת הגלילה הפסיק אותו רבינו בהראותו שרצועות התפילין נגרות על הארץ ושיגבינהו.

יז. ובכבוד המזווה היה רבינו נוהר בו באופן מופלא. בבית רבינו ידעו להזהר שלא יהיה ח"ו דבר מאוס לפני, אצל או

עלתה על דעתו להניח כובעו על ספר אפי' לדקה, רק סיבב את כל השולחן עד שמצא מקום שיכול להניח הכובע ורק אז התעטף בטליתו. (וכנראה שסבר שכבוד הספרים אין חשיב הפסק).

כא. ואם בכבוד הספרים כן, על אחת כמה וכמה כבוד ספרי תורה, כאשר ניגש לארון הקודש, היה מנשק את הפרוכת. וכשפתח הארון בזמנים מיוחדים, כגון באמירת שמע קולינו וכדו', התכופף לכל ספר תורה בנפרד כדי לנשקו ואז הוציא הספר שקראו בו.

כב. כאשר עלה לתורה לא אחז אפילו בעצי חיים רק בטליתו, וכאשר הס'ת הלך היה מלווה ולא משנה באיזה גיל הוא היה אז...

כג. בהוראתו נאסר להביא ספר תורה לכבודו, וכאשר התפללו למעלה בביתו, הסתירו מלפניו שהס'ת בא מביהמ"ד שלמטה, ופעם בחודש ניסן, לאחר התפילה שהמנהג הוא לקרוא אז את פרשת הנשיא, ואמרו לרבינו שמיד יביאו ס'ת מביהמ"ד, והוא לא הרשה שהרי אין זה כבוד הספר.

כד. באחד השנים בשמחת תורה, כאשר רבינו זי"ע היה במצב של חולשה נוראה, ורצו שישב בכל הקפה, אבל כל זמן שהוא ראה הס'ת לא רצה רבינו לשבת, וביקש שהאוחזים הס'ת ילכו לרקוד במקום שלא יראה אותם כדי שיוכל לשבת.

עוברות והנהגות

מזה, ולא רצה רבינו לשמוע עוד כלום.

***

ובדומה לזה מספר א' מבני המשפחה שבשנת תשע"ח בשבת חוה"מ סוכות חל בו אושפיזין דיעקב אבינו, ולפני השוה"ט נכנס לרבינו זי"ע בסוכתו חדב"נ הרה"צ ר' מנחם נחום טווערסקי שליט"א, ושאל את רבינו זי"ע שהרי יצחק שלח את יעקב ללבן למצוא את זיווגו, וא"כ איך התעכב יעקב בבית שם ועבר ארבע עשרה שנה הלוא יש לו ציווי של אביו, ואיך התעכב בזה במצות כיבוד אב ואם, מיד פתח רבינו זי"ע את עינו והגיב בפליאה: "וואס?... א קשיא אויף יעקב אבינו?! א קשיא אויף די אבות הקדושים?! ווי איז שייך צופרעגן קשיות אויף די אבות הקדושים, מיר האבן דען עפעס א השגה", (מה? קשיות על האבות הקדושים איך שייך לשאול האם יש לנו משהו השגה בהם?) וניסה הרה"צ שליט"א לומר שח"ו אינו שואל קושיות רק רוצה להבין איך היה כך, ואמר לרבינו זי"ע "איך וויל נאר פארשטיין", אמר לו רבינו זי"ע: "ווי איז דען שייך צו פארשטיין די דרכים פון די אבות הקדושים, מיר האבן דען עפעס א השגה צו קענען פארשטיין" (איך שייך להבין באבות הקדושים האם יש לנו משהו השגה בהם).

***

מספר הגה"צ אב"ד סאנטוב לעיקווד שליט"א ששמע מא' מנכדי רבינו זי"ע שהיה עמו בבית"ח בקליוולאנד בשנתו האחרונה, ופעם אחת בשעה שקרא רבינו זי"ע קריאת שמע, באמצע התחילו כל המכשירים לצפצף והמספרים ירדו, מיד בא הרופא במהירות לראות מה שקרה, ורצה לבדוק ולטפל את רבינו זי"ע, ואמר לו הנכד שימתין כמה דקות עד שיגמור קריאת שמע, והרופא לא הבין ורצה לטפל, אבל הנכד מנע בעדו, ואכן כעבור כמה דקות כשגמר רבינו זי"ע את קריאת שמע התחילו כל המספרים במכשירים לעלות והכל נרגע וכלא היה, וכך מספרים המשבקי"ם שליט"א שבשנתו האחרונה כששכב על ערש דוי בכל יום כשקראו קריאת שמע לפניו היה גופו מזדעזע קצת.

(תהלים יט, ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, "דער קדושת התורה ברענגט אריין א שמחה", (קדושת התורה מביא שמחה), מחמת גודל המתיקות שיש בתורה, ואין בזה שום חסרון, אדרבה יש בזה תועלת גדולה, כי ע"י שלומד תורה מתוך חשק רואה הצלחה בלימודו, "דורך לערנען מיט א געשמאק האט מען הצלחה, מען פארשטייט וואס מען לערנט", (ע"י

מספר המשב"ק הגה"ח ר' יהושע חיים קאסטען שליט"א, ששמע פעם שיחה מיוחדת ממגיש גדול שהוא ג"כ ת"ח וירא"ש וכבר הוציא כמה חיבורים, ובתורה"ד אמר פפרת נאה, וכך אמר, שרואים בריאת העולם שבכל יום מימי הבריאה שברא הקב"ה את העולם היה כביכול בלשון בני אדם איזה "דארעכ'פאל" (נפילה) שלא היה כפי שהקב"ה רצה מתחילה, ביום הראשון ברא את האור, ואח"כ ראה שאינו כדאי להשתמש בהם רשעים וגנזו לצדיקים לעת"ל, וביום השני ברא את המים, ואח"כ טענה מים התחתונים שהרחיקו אותה והיה צריך לפייסו בניסוך המים, וביום השלישי צוה הקב"ה להארץ להוציא עץ פרי עושה פרי, והארץ לא הוציאה אלא עץ עושה פרי, וביום הרביעי ברא את השמש ואת הירח, ואח"כ טענה הירח שא"א לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ומיעטה הקב"ה את הירח ואח"כ ביקש הביאו לי כפרה על שמעטתי את הירח. וביום החמישי ברא את התנינים הגדולים, ואח"כ הרג את הנקיבה ומלחה לצדיקים לעת"ל שאם יפרו וירבו לא יתקיים העולם בפניהם. וביום השישי ברא את האדם, ואח"כ היה חטא עץ הדעת. הרי רואים שבכל יום ויום לא היה הבריאה בדיוק כפי שרצה מתחילה, ואפ"ה כתוב בסוף מעשה הבריאה (א. לא) "וירא אלקים את כל עשה והנה טוב מאוד", וזהו מה שרצה המגיש"ש הנ"ל להוציא מכ"ז שרואים מזה שאפי' שלא בכל פעם הולך כפי מה שרוצה אפ"ה הרי זהו חלק מהבריאה.

וכשהמשב"ק שליט"א נהנה מאוד מזה נכנס לרבינו זי"ע בכדי לספר לו את הרעיון והמוסר השכל שהתאים הלה, וכשאך התחיל לומר שרואים בשעת בריאת העולם שבכל יום מימי הבריאה היה איזה דארעכ'פאל וכו', ורצה להמשיך, מיד הפסיק רבינו זי"ע וזנדעק: חס ושלום! חס ושלום! א דארעך'פאל... עס איז אפיקורסות צו טראכטן אזוי און אוודאי צו רעדן אזוי, (נפילה! ח"ו זה אפיקורסות לחשוב כך כ"ש לדבר כך) ורצה המשב"ק שליט"א להצטדק של נתכוין לזה רק להמוסר השכל היוצא

המתיקות והנעימות), ואילו היה איזה חסרון בהרגשת עריבות התורה, הרי לא היה שייך להתפלל על דבר שאינו ראוי, אלא מבואר מזה כי אף שאמת ונכון שאין ראוי ללמוד כדי להרגיש הטעם והמתיקות שבתורה אלא צריכים ללמוד מפני שהשי"ת צוה ללמוד, עם כל זה כאשר לומד באופן הראוי, הרי בהכרח ירגיש טעם נפלא בלימודו, וכמו שנאמר

פנינים מבעלי ההילולא מלוקט ביהוק ספרי אמרות טהורות

י' באדר - הרה"ק רבי יוסף ברוך הגוטער איד מניישטאדט זיע"א אמירת תורה אצל הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע היה בחי' שכינה מדברת מתוך גרונו, כאשר שמעתי פעם מאחד מנכדי הרה"ק זי"ע בשעה שסיפר זאת לכ"מ מו"ח צוק"ל, שפע"א אמר הרה"ק תורה משך שעה ארוכה, ואחר שגמר התורה קודם ברכת המזון לחש דבר מה באוזן בנו הרה"ק רבי יעקב לייב זי"ע, והיה נוכח שם בשלחן הרה"ק דער גוטע איד פון ניישטאדט זי"ע בנו של הרה"ק מאור ושמש זי"ע, ושאל להרה"ק רבי יעקב לייב זי"ע מה אמר לך אביך הק', והשתמט ואמר וועסט מיר נישט גלייבן... (שלא תאמין לי), ואמר איך וועל יא גלייבן (אני כן יאמין), אז אמר ששאל אותו אביו הק' האם כבר אמר תורה... ער האט אינגאנצן נישט געדענקט שאמר תורה (הוא כלל לא זכר שכבר אמר תורה), כי לגמרי לא היה בזה העולם בשעת אמירת תורה... (ח"ד עמו' קנ"א).

י"א באדר"א - הרה"ק האבני נזר זיע"א

לרגל יומא דהילולא קדישא של האבני נזר נביא לכאן שמועס שמסר רבינו זי"ע בענין מתיקון התורה ומיוסד עפ"י ד' האבני נזר בספרו אגלי טל: האגלי טל בהקדמתו כתב בענין מתיקות התורה, כי ישנם קצת בני אדם הטועים מדרך השכל בענין לימוד תורתנו הק' ואומרים שאם שמח אדם בלימודו ומתענג בה אין זה לימוד תורה לשמה, רק אם לומד בפשיטות, שאינו מרגיש בלימודו שום טעם, אלא לומד לקיים המצוה, זה הוא לימוד לשמה, ובאמת זה טעות מפורסם, ואדרבה זה הוא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמוח ומתענג בלימודו, ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ונעשה דבוק עם התורה, אלא שאם לומד רק בכדי להרגיש תענוג בלימודו, הנה זה נקרא לימוד שלא לשמה, אבל הלומד לשם מצוה, מחמת שכן צוה השי"ת, בלי לעשות עסק אם מרגיש טעם ותענוג בלימודו או לא, אז אף אם מרגיש תענוג בלימודו, הרי זה קיים מצות לימוד התורה בתכלית הראוי.

ובאמת כן מוכח ממה שאנו מתפללים בברכת התורה והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפנינו - "דער אייבערשטער זאל מאכן זיס דער תורה, מ'זאל שפירן דער זיסקייט, דער געשמאקייט", (שהקב"ה יעשה את התורה מתוק ושירגישו את

שלומד עם עריבות מצליח ומבין מה שלומד), והלימוד נקלט בזכרון, כדברי האגלי טל אשר דברי תורה נבלעין בדמו', "און אז עס לערנט זיך מיט א געשמאק הייבט עס אויף דעם כח הנשמה", (וכשלומדים בעריבות ונעימות הרי זה מעלה את כח הנשמה), והאדם עולה ומתעלה בתורה וביראת שמים.

* * *

גם בדורינו זה יכולים לראות בחורים ואברכים שזכו להגיע לאהבת התורה, "זיי האבן א געשמאק אין לערנען אז עס גייט זיי נישט אהן קיין שום זאך וואס טוט זיך אויף דער וועלט", (יש להם עריבות ונעימות בתורה ולא מעניין אותם שום דבר שקורה בעולם), כי החיות שיש להם מלימוד התורה מספיק להם יותר מכל התענוגים והחדשות של העולם הזה, אבל בכלליות צריכים על כך הרבה חיזוק בדורינו, כי ירדה חולשה גדולה לעולם ונתקטנו המוחין עד שכל דבר המתרחש בעולם מפריע לאדם ללמוד תורה.

* * *

פעם נכנס אלי בחור צעיר ושאלתי אותו אם לומד בהתמדה, והשיב בפה מלא שאין לו כל כך חשק ללמוד, והוסיף בדבריו כי להתיישב וללמוד תורה כמה שעות רצופות הוא דבר קשה מנשוא ובגדר בלתי אפשרי, שאלתי אותו למה אומר כן, מדוע יהיה זה בלתי אפשרי, "אויב מען שפירט א געשמאק אין לערנען איז דאך צוויי דריי שעה גראנישט! וואס איז צוויי דריי שעה... עס גייט אדורך ווי א מינוט!!" (אם מרגישים נעימות בלימוד הרי שב' או ג' שעות אינו נחשב לכלום אלא עובר כמו רגע), אז השיב ואמר שאינו מסוגל לזה, כי הוא צריך לדעת את הנעשה ונשמע בעולם, כל

עניני המלחמות וכיוצא!

"עס איז נישט צו פארשטיין", (אי אפשר להבין זאת), הוא אינו יכול לרכוז את מוחו בתורה כיון שהוא צריך לדעת את החדשות המתחדשות בעולם, זה מספיק להיות לו אמתלא להרפות בשביל כך מלימוד התורה, ואף מרגיע אותו, וכי מה יש לו מזה, האם הוא מנהל את העולם, "עס האט עפעס צו איהם... וואס גייט עס איהם אהן בכלל", (וכי זה שייך לו, ומה איכפת לו), אמנם כל זה נובע מקטנות המוחין, וגם מחמת האויר הקשה והסביבה הקשה שמפריעים מללמוד תורה בישוב הדעת, וצריכים להתחזק ולהתגבר על זה, לידע ולהכיר האמת שכל החדשות המתהוות בעולם המה דברים בטלים, ובפרט שחוות דעתו של כל יחיד ויחיד לא מעלה ולא מוריד כלל, והרי זה הפסד גדול לבלות את הזמן בדברים כאלו, אלא יש להשקיע את כל השאיפות ללמוד תורה בדעה צלולה ומיושבת, ומתוך חיות ושמחה, בהרגשת אהבת התורה. (השמועס הוא בפר' כי תבאו עמו' שס"ו)

* * *

נביא כאן עוד שמועס שדיבר רבינו זי"ע בענין הנחיצות ללמוד הל' שבת ובין הדברים מביא את ד' האגלי טל בענין זה:

בהנהגת הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע (ליקוטי תורה הנהגות אות י"ז) כותב: הוזהר בשמירת שבת כהלכתו, ותהיה בקי בהלכותיו, כי הם כהררים התלויים בשערה (תגיגה י'), ועי"ז תזכה לכמה מדריגות:

אצל כ"ק מו"ח ראיתי בקיאות נפלאה בהלכות שבת, בכל קוץ וקוץ, כל פעם ששאלתיו איזו הלכה מסובכת בכמה פרטים היה משיב תיכף בבהירות, וכמה

פעמים ראיתי אצלו זהירות מופלגת בכל חומרא שהחמירו הפוסקים, בשבת האחרונה שהיה כ"ק מו"ח זצוק"ל בשיכון סקווירא סמוך להסתלקותו היה חולה מסוכן וחלוש ביותר, והציע אחד המקורבים להביא לו כוס חמין עם לימון, אך הוא סירב ולא רצה בשום אופן, גם כאשר באו עמו בטענה ושאלו אותו איזה חסרון יש בכך, הלא זו הלכה מפורשת (ס"ו שכ"ו) מותר לסחוט לימוני'ש, והמג"א והט"ז כולם בדעה אחת בזה שכך הלכה, לא הסכים שיעשו זאת עבורו, משהפצירו בו נענה ואמר: "דאכט זיך מיר אז אין רב"... (נ"ל שכ' בשו"ע הרב), וכוננתו על מה שמסיים הרב (שם, י) לאחר שכותב ההלכה שמותר לסחוט לימונים, מסיים 'ומכל מקום לדברי האוסרים לסחוט שאר פירות לצורך מימיהן לשם משקה, אסור לסחוט בשבת לימונים'.

באגלי טל כתב (בהקדמה) שכשם ששמירת שבת שקולה ככל המצוות שבתורה כמו שאמרו רז"ל (ש"ד כה, יב) כך גם ללמוד וללמד הלכות שבת שקול כנגד ללמוד וללמד כל שאר מצוות שבתורה, וכתב שם באריכות שלימוד הלכות שבת הוא תיקון מועיל על כל הענינים החמורים.

האמת היא שהמצויאות פשוטה, שאם אין לומדים הלכות שבת היטב, אין יודעים הלכה למעשה, "אז מ'לערנט נישט ווייסט מען נישט", כמו שכתב ביערות דבש (ח"ב דרוש ג), הובאו דבריו בהקדמת המשנה ברורה (חלק ג) שאם אין לומדים הלכות שבת לא שייך להנצל מלעבור על איסור שבת, הרי זה מקצוע גדול, הלכתא רבתי לשבת (עי' שבת יב). כהררים התלויים בשערה, (השמועס היא בפר' צו עמו' ע"ה).

פנינים על פרשת תרומה (מלוקט מספרי אמרות טהורות)

ט, א) שאילו היה משה רבינו בעצמו בונה המקדש לא היה יכול להחרב, ועוד אמרו (איכה רבה פ"ד, יד) כי בחורבן ביהמ"ק שפך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים ועי"ז ניצלו בני ישראל, ונמצא שאילו היה משה רבינו עושה המקדש ולא היה יכול להחרב, לא היה הקב"ה יכול לשפוך חמתו על עצים ואבנים אלא על שונאי ישראל עצמם ולא היתה להם תקומה ח"ו, על כן אמר הקב"ה ועש"ו לי מקדש דייקא, שלא יעשה אותו משה עצמו אלא בני ישראל יעשו את המשכן, ועי"ז יוכל ה' לשפוך חמתו על עצים ואבנים ותהיה תקומה לבני ישראל, ועי"ז "ושכנתי בתוכם", שיוכל השראת השכינה לשכון תמיד בכל הדורות בתוך בני ישראל, "דאס איז גאר א הויכע ווארט".

להם, כי הם מקבלים מזה הרבה טובות עוד יותר ממה שנתנו.
ג. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כ"ה, ח), פירשו בכל הספרים (תולדות, מאור עינים, אורח לחיים, זאת זכרון, מאור ושמש, מגן אברהם) "ועשו לי מקדש" רצ"ל שצריכים ישראל לזכך ולקדש עצמם להיות טהורים ונקיים מכל דבר רע, ועי"ז ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, שאז יוכל הקב"ה למצוא מקום ראוי ומוכשר לשכון בהם.
ד. בראשי בשמים (ד"ה ועשו לי) כתב עה"פ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, יש להבין אמרו "ועשו" ולא "עשית" כמו שאמר בכלי המשכן (חוץ מהארון). ומבאר העניין כי הנה אמרו רז"ל (עי' סוטה

א. בספרי חסידות (מגן אברהם, זרע קודש, קהלת משה לקוטי מהרי"ל) פירשו על "ויקחו לי תרומה" ופירש"י "לי לשמי", הרמו שבכל הפעולות והענינים שיכול להתערב בהם גם תאוות גשמיות ח"ו, צריך להזהר בהם להתקדש ולהטהר ולפרוש מהנאות עוה"ז, ולעשות הכל רק לשם שמים בלבד.
ב. בספרים איתא (רב ייבי, צמח ה' לצבי, ראשי בשמים) עה"פ ויקחו לי תרומה, לתרץ קושיית המפרשים למה נאמר "ויקחו" ולא "ויתנו", עפ"י מה שאמרו רז"ל במדרש יותר ממה שהבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם הבעה"ב, וזה"פ ויקח"ו לי תרומה, רצ"ל הנתניה היא באמת קיחה